

اعتبار سنجی اسانید

پرتکرار کتب اربعه

www.ketab.ir

حسن جعفرزاده

سرشناسه	: جعفرزاده، حسن، ۱۳۴۵-
عنوان قراردادی	: کتب اربعه، شرح
عنوان و نام پدیدآور	: بررسی اسانید پر تکرار کتب اربعه/ نگارنده حسن جعفرزاده.
مشخصات نشر	: قم: میراث ماندگار، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری	: ۳۷۷ ص: جدول.
شابک	: 978-600-314-489-7
وضعیت فهرست نویسی: فیبا	
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۳۷۷-۳۷۲: همچنین به صورت زیرنویس.
موضوع	: احادیث شیعه -- نقد و تفسیر
	:Hadith (Shiites) -- Texts -- Criticism, interpretation, etc
رده بندی کنگره	: ۱۲۸BP
رده بندی دیویی	: ۲۹۷/۲۱۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۹۸۲۲۳۳۸

اعتبار سنجی اسانید پرتکرار کتب اربعه

■ مؤلف: حسن جعفرزاده

■ ناشر: میراث ماندگار

■ نوبت چاپ: اول | ۱۴۰۳

■ شمارگان: ۱۰۰ نسخه

■ شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۱۴-۴۸۹-۷

■ قیمت: ۲۸۴،۰۰۰ تومان

حق چاپ برای مؤلف محفوظ است.

فهرست

۱۴.....	مقدمه
۲۱.....	کلیات
۲۲.....	طبقات المحدثین
۲۲.....	تعریف طبقه
۲۳.....	پیشینه طبقات نویسی
۲۳.....	انواع طبقات نگاری
۲۳.....	۱. طبقات ساده
۲۴.....	۲. طبقات استاد شاگردی
۲۴.....	۳. طبقات شمارشی
۳۶.....	فواید علم به طبقات المحدثین
۳۶.....	الف) تشخیص سقط در سند
۳۷.....	ب) تشخیص اسناد متعدد در یک روایت
۴۰.....	ج) تمییز مشترکات
۴۰.....	منشاء پیدایش مشترکات
۴۳.....	فصل اول: اسانید و طرق پر تکرار کتاب کافی
۴۴.....	مقدمه

تعداد نقل بی واسطه روایات کثیر الروایة کافی از معصومین علیهم السلام	۴۶
راهنمای نمودار روایات کثیر الروایة	۵۳
نمودار رایات کثیر الروایة	۵۴
مشایخ محمد بن یعقوب کلینی	۵۴
۱. مشایخ علی بن ابراهیم بن هاشم	۵۵
۲. مشایخ محمد بن یحیی العطار	۶۷
۳. مشایخ عدّه من أصحابنا	۷۹
۴. مشایخ أحمد بن إدريس	۸۴
۵. مشایخ الحسین بن محمد بن عامر	۸۶
سایر مشایخ کثیر الروایة کلینی	۸۹
۶. مشایخ محمد بن اسماعیل البندقی النیسابوری	۸۹
۷. مشایخ علی بن محمد علان کلینی	۸۹
۸. مشایخ حمید بن زیاد الکوفی	۸۹
۹. مشایخ علی بن محمد بن عبدالله ابی القاسم بن عمران	۸۹
۱۰. مشایخ أحمد بن محمد العاصمی	۸۹
۱۱. مشایخ محمد بن الحسن الطائی الزاری	۸۹
استاد و شاگرد های خاص در کتاب کافی	۹۴
استاد و شاگرد خاص	۹۴
۱. محمد بن اسماعیل البندقی النیسابوری عن الفضل بن شاذان النیسابوری	۹۴
۲. حمید بن زیاد الکوفی عن الحسن بن محمد بن سماعة	۹۵
۳. علی بن ابراهیم بن هاشم عن ابراهیم بن هاشم القمی	۹۵
۴. هارون بن مسلم بن سعدان عن مسعدة بن صدقة	۹۵
۵. الحسین بن یزید النوفلی عن اسماعیل بن ابی زیاد السکونی	۹۵
۶. القاسم بن محمد الاصفهانی عن سلیمان بن داود المنقری	۹۶
شاگرد خاص	۹۶

اعتبار سنجی
اسانید پرتکرار
کتاب اربعه

۱. عدة من اصحابنا عن احمد بن محمد بن خالد البرقي: ۹۶
۲. احمد بن محمد بن عيسى الاشعري عن الحسين بن سعيد الاهوازي: ۹۷
۳. الحسين بن محمد بن عامر عن المعلى بن محمد البصري: ۹۷
۴. احمد بن ادريس القمي عن محمد بن عبد الجبار القمي: ۹۷
۵. محمد بن يحيى العطار عن محمد بن الحسين بن ابي الخطاب: ۹۸
۶. ابراهيم بن هاشم القمي عن اسماعيل بن مرار: ۹۸
۷. سهل بن زياد الآدمي عن محمد بن الحسن بن الشمون: ۹۸
۸. محمد بن يحيى العطار عن عبد الله بن محمد بن عيسى الاشعري: ۹۹
۹. ابراهيم بن هاشم القمي عن الحسين بن يزيد النوفلي: ۹۹
۱۰. محمد ابن ابي عمير زياد عن حفص بن البختري: ۹۹
۱۱. الحسن بن محبوب السراد عن علي بن رثاب الكوفي: ۹۹
- استاد خاص ۱۰۰
- اسماعيل بن مرار عن يونس بن عبد الرحمن: ۱۰۰
- اسناد پرتكرار كافي ۱۰۰

فصل دوم: اسناد و طرق پرتكرار كتاب من لايحضره الفقيه ۱۰۷

مقدمه ۱۰۸

اسناد و طرق پرتكرار من لايحضره الفقيه ۱۰۸

۱. طريق الحسن بن محبوب السراد (طبقه ۶) ۱۱۳

۲. طريق محمد بن ابي عمير زياد (طبقه ۶) ۱۱۴

۳. طريق اسماعيل بن ابي زياد السكوني (طبقه ۵) ۱۱۵

۴. طريق محمد بن مسلم الثقفي (طبقه ۴) ۱۱۶

۵. معاوية بن عمار الدهني (طبقه ۵) ۱۱۷

۶. طريق عبيد الله بن علي الحلبي (طبقه ۴) ۱۱۸

۷. طريق زرارة بن اعين الشيباني (طبقه ۴) ۱۲۰

۸. طريق حماد بن عثمان الناب (طبقه ۵) ۱۲۱

۹. طریق صفوان بن یحیی البجلی (طبقه ۶)..... ۱۲۲
۱۰. طریق یحیی ابوبصیر الاسدی (طبقه ۴)..... ۱۲۳
۱۱. طریق سماعة بن مهران (طبقه ۵)..... ۱۲۴
۱۲. طریق العلاء بن رزین القلاء (طبقه ۵)..... ۱۲۵
۱۳. طریق ابان بن عثمان الاحمر (طبقه ۵)..... ۱۲۶
۱۴. طریق جمیل بن دراج (طبقه ۵)..... ۱۲۷
۱۵. طریق عبدالله بن سنان مولی بنی هاشم (طبقه ۵)..... ۱۲۸
۱۶. طریق اسحاق بن عمار الصیرفی (طبقه ۵)..... ۱۲۹
۱۷. طریق احمد بن محمد بن ابی نصر البزنطی (طبقه ۶)..... ۱۲۹
۱۸. طریق عبدالله بن مسکان (طبقه ۵)..... ۱۳۰
۱۹. طریق عمار بن موسی الساباطی (طبقه ۵)..... ۱۳۱
۲۰. طریق حریر بن عبد الله السجستانی (طبقه ۵)..... ۱۳۲
۲۱. طریق علی بن جعفر القریظی (طبقه ۶)..... ۱۳۳
۲۲. طریق هشام بن سالم (طبقه ۵)..... ۱۳۴
۲۳. طریق حماد بن عیسی الجهنی (طبقه ۵)..... ۱۳۵
۲۴. طریق الحسن بن علی بن فضال التیمی (طبقه ۶)..... ۱۳۷
۲۵. طریق محمد بن علی بن ابی شعبه الحلبی (طبقه ۴)..... ۱۳۷
۲۶. طریق عاصم بن حمید الحنات (طبقه ۵)..... ۱۳۸
۲۷. طریق عبد الرحمن بن الحجاج البجلی (طبقه ۵)..... ۱۳۹
۲۸. طریق عبد الله بن المغیره (طبقه ۶)..... ۱۳۹
۲۹. طریق علی بن ابی حمزة البطائنی (طبقه ۵)..... ۱۴۰
۳۰. طریق علی بن رئاب الکوفی (طبقه ۵)..... ۱۴۰
۳۱. طریق محمد بن قیس ابو عبد الله البجلی (طبقه ۴)..... ۱۴۰
۳۲. طریق عمر بن اذینه (طبقه ۵)..... ۱۴۱
۳۳. طریق الفضیل بن یسار النهدی (طبقه ۴)..... ۱۴۱

۳۴. طریق عبد الرحمن بن أبي عبد الله البصري (طبقه ۴) ۱۴۲
۳۵. طریق حفص بن البختری (طبقه ۵) ۱۴۲
۳۶. طریق عمر بن یزید بیاع السابری (طبقه ۵) ۱۴۳
۳۷. طریق محمد بن اسماعیل بن یزید (طبقه ۶) ۱۴۳
۳۸. طریق عبد الله بن بکیر بن أعین (طبقه ۵) ۱۴۴
۳۹. طریق زرعة بن محمد الحضرمی (طبقه ۶) ۱۴۴
۴۰. طریق منصور بن حازم (طبقه ۵) ۱۴۴
۴۱. طریق الحسین بن سعید الاهوازی (طبقه ۷) ۱۴۵
۴۲. طریق حنان بن سدید الصیرفی (طبقه ۵) ۱۴۵
۴۳. طریق محمد بن الحسن الصفار (طبقه ۸) ۱۴۶
۴۴. طریق علی بن الحکم الانباری (طبقه ۶) ۱۴۶
۴۵. طریق علی بن مهزیار (طبقه ۷) ۱۴۷
۴۶. طریق الحسن بن علی الوشاء (طبقه ۶) ۱۴۷
۴۷. طریق هشام بن الحکم (طبقه ۵) ۱۴۸
۴۸. طریق یونس بن یعقوب البجلی (طبقه ۵) ۱۴۸
۴۹. طریق عمرو بن شمر الجعفی (طبقه ۵) ۱۴۸
۵۰. طریق محمد بن سنان الزاهری (طبقه ۶) ۱۴۹
- فصل سوم: اسناد و طرق پرتکرار کتاب تهذیب ۱۵۱
- مقدمه ۱۵۲
۱. طریق الحسین بن سعید الاهوازی (طبقه ۷) ۱۵۸
۲. طریق محمد بن یعقوب الكلینی (طبقه ۹) ۱۶۱
۳. طریق احمد بن محمد بن عیسی الاشعری القمی (طبقه ۷) ۱۶۱
۵. طریق محمد بن علی بن محبوب (طبقه ۸) ۱۶۸
۷. طریق علی بن ابراهیم بن هاشم (طبقه ۸) ۱۷۰
۸. طریق علی بن الحسن بن علی بن فضال (طبقه ۸) ۱۷۱

۹. طریق موسی بن القاسم البجلی (موسی بن القاسم بن معاویہ بن وہب) (طبقہ ۷) ۱۷۲
۱۰. طریق محمد بن الحسن الصفار (طبقہ ۸) ۱۷۳
۱۱. طریق الحسن بن محبوب (طبقہ ۶) ۱۷۴
۱۲. طریق احمد بن محمد بن خالد البرقی (احمد بن ابی عبد اللہ البرقی) (طبقہ ۷) ۱۷۵
۱۳. طریق الحسن بن محمد بن سماعہ (طبقہ ۷) ۱۷۷
۱۴. طریق سهل بن زیاد الآدمی (طبقہ ۷) ۱۷۸
۱۵. طریق علی بن مہزیار (طبقہ ۷) ۱۷۸
۱۶. طریق محمد بن یحیی العطار (طبقہ ۸) ۱۷۹
۱۷. طریق یونس بن عبد الرحمن (طبقہ ۶) ۱۸۰
۱۸. طریق محمد بن الحسن بن احمد بن الولید و علی بن الحسین بن بابویہ (طبقہ ۹) ۱۸۲
۱۹. طریق احمد بن ادريس القمی (طبقہ ۸) ۱۸۲
۲۰. طریق محمد بن ابی عمیر (طبقہ ۶) ۱۸۳
۲۱. طریق جعفر بن محمد بن قولویہ (طبقہ ۱۰) ۱۸۵
۲۲. طریق علی بن حاتم القزوينی (طبقہ ۹) ۱۸۵
۲۳. طریق الحسین بن علی بن سفیان البزوفری (ابی عبد اللہ) (طبقہ ۹) ۱۸۶
۲۴. طریق علی بن الحسن الطاطری (طبقہ ۷) ۱۸۷
۲۵. طریق علی بن جعفر العریضی (طبقہ ۶) ۱۸۸
۲۶. طریق محمد بن اسماعیل النیسابوری (طبقہ ۸) ۱۸۹
۲۷. طریق الفضل بن شاذان (طبقہ ۷) ۱۹۰
۲۸. طریق الحسین بن محمد بن عامر بن عمران (طبقہ ۸) ۱۹۱
۲۹. طریق ابراهیم بن اسحاق الاحمری (طبقہ ۷) ۱۹۱
۳۰. طریق حمید بن زیاد (طبقہ ۸) ۱۹۱
۳۱. طریق احمد بن محمد بن سعید (ابی العباس) (طبقہ ۹) ۱۹۲
۳۲. طریق محمد بن علی بن الحسین بن بابویہ (شیخ صدوق) (طبقہ ۱۰) ۱۹۲
۳۳. طریق عبید اللہ بن احمد ابوطالب الانباری (طبقہ ۱۰) ۱۹۲

اعتبار سنجی
اسانید پر تکرار
کتب اربعہ

۱۹۳.....	۳۴. طریق احمد بن داود القمي (طبقه ۹)
۱۹۵.....	فصل چهارم: بررسی وثاقت روایات کثیر الروایه کتب اربعه
۱۹۶.....	مقدمه
۱۹۷.....	غلو در کتب رجال
۲۰۸.....	ابان بن عثمان الاحمر (طبقه ۵)
۲۱۱.....	ابراهیم ابو ایوب الخراز (طبقه ۵)
۲۱۱.....	ابراهیم بن عبد الحمید الاسدی (طبقه ۵)
۲۱۲.....	ابراهیم بن نعیم ابوالصباح الكنانی (طبقه ۵)
۲۱۳.....	ابراهیم بن هاشم القمی (طبقه ۷)
۲۱۵.....	احمد بن ادريس القمی (طبقه ۸)
۲۱۶.....	أحمد بن الحسن بن علی بن فضال (طبقه ۷)
۲۱۷.....	احمد بن الحسين ابن عبد الملك الأردی (طبقه ۷)
۲۱۷.....	احمد بن عبد الله بن احمد بن خالد البرقی (طبقه ۸)
۲۱۸.....	أحمد بن عبد الواحد بن أحمد البنزاز (طبقه ۱۱)
۲۱۹.....	احمد بن محمد العاصمی (طبقه ۸)
۲۱۹.....	احمد بن محمد بن ابی نصر البرنطی (طبقه ۶)
۲۲۰.....	أحمد بن محمد بن الحسن بن الولید (طبقه ۱۰)
۲۲۲.....	احمد بن محمد بن خالد البرقی (طبقه ۷)
۲۲۳.....	احمد بن محمد بن عیسی الاشعری القمی (طبقه ۷)
۲۲۳.....	احمد بن محمد بن یحیی العطار القمی (طبقه ۹)
۲۲۶.....	اسحاق بن عمار الصیرفی (طبقه ۵)
۲۲۶.....	اسماعیل بن ابی زیاد السکونی (طبقه ۵)
۲۲۸.....	اسماعیل بن مرار (طبقه ۷)
۲۲۹.....	أیوب بن نوح بن دراج (طبقه ۷)
۲۳۰.....	برید بن معاویة العجلی (طبقه ۴)

- ثابت بن دينار ابو حمزة الشمالي (طبقه ٤) ٢٣٠
- ثعلبة بن ميمون (طبقه ٥) ٢٣١
- جابر بن يزيد الجعفي (طبقه ٤) ٢٣١
- جعفر بن محمد بن جعفر بن قولويه (طبقه ١٠) ٢٣٣
- جعفر بن محمد بن عبيد الله الاشعري (طبقه ٦) ٢٣٤
- جميل بن دراج (طبقه ٥) ٢٣٤
- جميل بن صالح (طبقه ٥) ٢٣٥
- حريز بن عبد الله السجستاني (طبقه ٥) ٢٣٦
- الحسن بن حمزة العلوي الطبري (طبقه ١٠) ٢٣٧
- الحسن بن ظريف بن ناصح (طبقه ٧) ٢٣٨
- الحسن بن علي الوشاء (طبقه ٦) ٢٣٨
- الحسن بن علي بن فضال التيمي (طبقه ٦) ٢٣٩
- الحسن بن محبوب السواد (طبقه ٦) ٢٤٠
- الحسن بن محمد بن سماعة (طبقه ٧) ٢٤١
- الحسين بن الحسن بن ابان (طبقه ٨) ٢٤٢
- الحسين بن سعيد الاهوازي (طبقه ٧) ٢٤٤
- الحسين بن عبيد الله بن ابراهيم الغضائري (طبقه ١١) ٢٤٤
- الحسين بن علي بن سفيان البزوفري (طبقه ٩) ٢٤٦
- الحسين بن علي بن شيبان القزويني (طبقه ١٠) ٢٤٦
- الحسين بن محمد بن عامر (طبقه ٨) ٢٤٧
- الحسين بن يزيد النوفلي (طبقه ٦) ٢٤٨
- حفص بن البختري (طبقه ٥) ٢٤٩
- حماد بن عثمان الناب (طبقه ٥) ٢٥٠
- حماد بن عيسى الجهنى (طبقه ٥) ٢٥٠
- حميد بن زياد الكوفي (طبقه ٨) ٢٥١

اعتبار سنجی
اسانید پرتکرار
کتب اربعه

- حنان بن سدير الصيرفي (طبقه ۵)..... ۲۵۲
- زرارة بن اعين الشيباني (طبقه ۴)..... ۲۵۳
- زياد ابو عبيدة الحذاء (طبقه ۴)..... ۲۵۳
- زيد الشحام (طبقه ۴)..... ۲۵۴
- سعد بن عبدالله القمي (طبقه ۸)..... ۲۵۴
- سليمان بن داود المنقري (طبقه ۵)..... ۲۵۴
- سماعة بن مهران (طبقه ۵)..... ۲۵۶
- سهل بن زياد الآدمي (طبقه ۷)..... ۲۵۶
- سيف بن عميرة (طبقه ۵)..... ۲۵۹
- صفوان بن يحيى البجلي (طبقه ۶)..... ۲۶۰
- عاصم بن حميد الحناط (طبقه ۵)..... ۲۶۱
- العباس بن معروف (طبقه ۷)..... ۲۶۱
- عبدالرحمن بن ابي عبدالله البصري (طبقه ۴)..... ۲۶۱
- عبدالرحمن بن ابي نجران (طبقه ۶)..... ۲۶۲
- عبدالرحمن بن الحجاج البجلي (طبقه ۵)..... ۲۶۲
- عبدالكريم بن عمرو الخثعمي (طبقه ۵)..... ۲۶۳
- عبدالله بن الجعفر الحميري (طبقه ۸)..... ۲۶۳
- عبدالله بن المغيرة البجلي (طبقه ۶)..... ۲۶۴
- عبدالله بن بكير بن اعين (طبقه ۵)..... ۲۶۴
- عبدالله بن سنان مولى بنى هاشم (طبقه ۵)..... ۲۶۵
- عبدالله بن عبدالرحمن الاصم (طبقه ۶)..... ۲۶۵
- عبدالله بن محمد بن عيسى الاشعري (طبقه ۷)..... ۲۶۶
- عبدالله بن مسكان (طبقه ۵)..... ۲۶۹
- عبدالله بن ميمون القداح (طبقه ۵)..... ۲۷۰
- عبيد بن زرارة بن اعين (طبقه ۵)..... ۲۷۰

- عبيد الله بن احمد ابوطالب الانباري (طبقه ٩) ٢٧٠
- عبيد الله بن علي الحلبي (طبقه ٤) ٢٧١
- عثمان بن عيسى الكلابي (العامري) (طبقه ٦) ٢٧٢
- عدة من أصحابنا (طبقه ٨) ٢٧٤
- العلاء بن رزين القلاء (طبقه ٥) ٢٧٥
- علي بن ابراهيم بن هاشم القمي (طبقه ٨) ٢٧٥
- علي بن ابي حمزة البطائني (طبقه ٥) ٢٧٦
- علي بن احمد بن عبدالله بن أحمد بن محمد بن خالد البرقي (طبقه ٩) ٢٧٨
- علي بن احمد بن محمد بن طاهر بن ابي جيد القمي (طبقه ١١) ٢٧٩
- علي بن اسباط بن سالم (طبقه ٦) ٢٨١
- علي بن اسماعيل (طبقه ٧) ٢٨٢
- علي بن جعفر الخريزي (طبقه ٦) ٢٨٤
- علي بن حاتم القزويني (طبقه ٩) ٢٨٤
- علي بن الحسن الطاطري (طبقه ٧) ٢٨٦
- علي بن الحسن بن علي بن فضال (طبقه ٧) ٢٨٧
- علي بن الحسين بن بابويه (طبقه ٩) ٢٨٨
- علي بن الحكم الانباري (طبقه ٦) ٢٨٩
- علي بن رئاب الكوفي (طبقه ٥) ٢٨٩
- علي بن عتبة بن خالد (طبقه ٥) ٢٩٠
- علي بن محمد بن الزبير القرشي (طبقه ١٠) ٢٩٠
- علي بن محمد بن علان الكليني (طبقه ٨) ٢٩٣
- عمار بن موسى الساباطي (طبقه ٥) ٢٩٤
- عمر بن اذينة (طبقه ٥) ٢٩٥
- العمركي بن علي (طبقه ٧) ٢٩٦
- عمرو بن سعيد المدائني (طبقه ٦) ٢٩٦

اعتبار سنجي
امانيد پرتكرار
كتب اربعه

- فضالة بن ايوب (طبقه ۶) ۲۹۷
- الفضل بن شاذان النيسابوري (طبقه ۷) ۲۹۷
- الفضل بن غانم (طبقه ۷) ۲۹۸
- الفضيل بن يسار النهدي (طبقه ۴) ۲۹۸
- القاسم بن محمد الاصفهاني (طبقه ۶) ۲۹۹
- ليث بن البختری (ابوبصير المرادي) (طبقه ۴) ۳۰۱
- محمد بن ابی القاسم عبدالله بن عمران (طبقه ۸) ۳۰۲
- محمد بن ابی عمير زياد (طبقه ۶) ۳۰۳
- محمد بن احمد بن يحيى بن عمران الاشعري (طبقه ۸) ۳۰۴
- محمد بن اسماعيل البندقى النيسابوري (طبقه ۸) ۳۰۴
- محمد بن اسماعيل بن زريع (طبقه ۶) ۳۰۶
- محمد بن الحسن الصفار (طبقه ۸) ۳۰۷
- محمد بن الحسن الطائي الرازي (طبقه ۸) ۳۰۸
- محمد بن الحسن بن احمد بن الوليد (طبقه ۹) ۳۰۸
- محمد بن الحسن بن شمون (طبقه ۷) ۳۰۹
- محمد بن الحسين بن ابی الخطاب (طبقه ۷) ۳۱۰
- محمد بن الحسين بن على بن سفيان البزوفري (طبقه ۱۰) ۳۱۰
- محمد بن الفضيل الصيرفي (طبقه ۶) ۳۱۱
- محمد بن جعفر بن موسى بن قولويه (طبقه ۹) ۳۱۵
- محمد بن خالد البرقي (طبقه ۷) ۳۱۶
- محمد بن سنان الزاهري (طبقه ۶) ۳۱۸
- محمد بن عبد الجبار القمي (طبقه ۷) ۳۲۲
- محمد بن على ابوسمينه (طبقه ۷) ۳۲۲
- محمد بن على بن أبی القاسم عبدالله بن عمران (طبقه ۹) ۳۲۳
- محمد بن على بن ابی شعبة الحلبي (طبقه ۴) ۳۲۵

- محمد بن علی بن الحسین بن بابویه (طبقه ۱۰)..... ۳۲۶
- محمد بن علی بن محبوب (طبقه ۸)..... ۳۲۶
- محمد بن عیسی بن عبید (طبقه ۷)..... ۳۲۶
- محمد بن قیس ابو عبدالله البجلی (طبقه ۴)..... ۳۲۷
- محمد بن محمد بن النعمان المفید (طبقه ۱۱)..... ۳۲۸
- محمد بن مسلم الثقفی (طبقه ۴)..... ۳۲۹
- محمد بن موسی بن المتوکل (طبقه ۹)..... ۳۲۹
- محمد بن یحیی الخزاز (طبقه ۶)..... ۳۳۰
- محمد بن یحیی العطار (طبقه ۸)..... ۳۳۰
- محمد بن یعقوب الکلبینی (طبقه ۹)..... ۳۳۱
- مسعدة بن صدقة (طبقه ۵)..... ۳۳۱
- مسمع بن عبد الملك (طبقه ۵)..... ۳۳۴
- مصدق بن صدقة (طبقه ۵)..... ۳۳۴
- معاویة بن عمار الدهنی (طبقه ۵)..... ۳۳۵
- معروف بن خربوذ (طبقه ۴)..... ۳۳۶
- المفضل بن صالح (طبقه ۵)..... ۳۳۹
- لمفضل بن عمر الجعفی (طبقه ۵)..... ۳۴۱
- منصور بن حازم البجلی (طبقه ۵)..... ۳۴۳
- موسی بن القاسم البجلی (طبقه ۷)..... ۳۴۳
- موسی بن بکر الواسطی (طبقه ۶)..... ۳۴۴
- النضر بن سويد الصیرفی (طبقه ۶)..... ۳۴۵
- هارون بن مسلم بن سعدان (طبقه ۷)..... ۳۴۶
- هشام بن الحكم (طبقه ۵)..... ۳۴۶
- هشام بن سالم (طبقه ۵)..... ۳۴۷
- یحیی ابوبصیر الاسدی (طبقه ۴)..... ۳۴۷

۳۴۸	 یحیی بن عمران الحلّی (طبقه ۵)
۳۴۹	 یعقوب بن یزید الانباری (طبقه ۷)
۳۴۹	 یونس بن عبد الرحمن (طبقه ۶)
۳۵۰	 یونس بن یعقوب البجلی (طبقه ۵)
۳۵۲	 کتابنامه

مقدمه

مصادر احکام شرعی کتاب، سنت، اجماع و عقل است قرآن غالباً در صدد اصل تشریع است و خصوصیات احکام را بیان نمی کند احکام عقلی هم کلی و معدود می باشند اجماع کاشف از رای معصوم علیه السلام در فروع فقهی بسیار کم می باشد، براین اساس بیان اکثر احکام توسط سنت که قول و فعل و تقریر معصوم علیه السلام است انجام گرفته است و روایات موجود در منابع اولیه حکایت گر این سنت می باشد؛ که تماماً با چند واسطه از معصوم علیه السلام نقل گردیده است و برای استنباط احکام از این روایات لازم است راویان آن مورد ارزیابی قرار گرفته و اموری که در قبول یا رد حدیث دخیل است مشخص گردد.

بنابراین یکی از مراحل مهم استنباط احکام از روایات، بررسی احوال راویان و تشخیص ثقه یا ضعیف بودن آنها است چنین کاری بسیار طاقت فرسا است؛ زیرا برای بررسی یک روایت از کتاب گرانسگ کافی غالباً باید چهار یا پنج راوی را مورد مذاقه قرار داد و با این روش بابت هر یک از آنها به کتب رجالی مراجعه کرده تا از وثاقت یا عدم وثاقتشان اطمینان حاصل شود؛ حال فرض کنید در یک فرع فقهی که چندین روایت وجود دارد باید راویان زیادی

مورد کنکاش قرار گیرد که طبیعتاً کاری بس دشوار است.

در گذشته با عدم دسترسی به تکنولوژی دشواری این امر بسیار زیاد بود چرا که از باب نمونه کتب متأخری همچون معجم رجال حدیث بیش از ۱۵ هزار راوی را ذکر و مورد بررسی قرار داده است. از طرف دیگر مشترک بودن نام بسیاری از روایات نیز بر پیچیدگی کار می‌افزود برای نمونه می‌توان به اسامی احمد بن محمد، محمد بن علی، محمد بن حسین، علی بن محمد و... اشاره نمود، اما امروزه این امر هرچند با صرف وقت زیاد به نتیجه می‌رسد اما همچنان به عنوان یک معضل خصوصاً برای طلاب مبتدی شناخته می‌شود. آنچه ما به عنوان یک روش ابداعی با لطف و فضل الهی بدان رسیده ایم بر سهولت کار افزوده است، توضیح آنکه با تأمل در اسناد روایات روشن می‌شود برخی از روایات بابت کثرت روایت از راویان دیگر ممتاز می‌گردند، راویانی که روایات زیادی را در کتب روایی به خود اختصاص داده‌اند. بنابراین با شناختن این راویان کثیر الروایه وضعیت روایات کثیری روشن خواهد شد.

اعتبار سنجی
اسانید پرتکرار
کتب اربعه

به عنوان مثال مرحوم کلینی با جمع‌آوری بیش از ۱۸۸۲۲ روایت در کافی که از مهمترین منابع روایی شیعه است، حدود ۵۶۳۰ روایت را تنها از یک استاد خود علی بن ابراهیم نقل کرده است، همچنین ۴۸۴۲ روایت را از محمد بن یحیی عطار و ۴۲۸۸ روایت را از از عده من اصحابنا نقل فرموده است بر این اساس ایشان بیش از چهارده هزار روایت را از این سه استاد خود که همه آنها از روایات طبقه ۸ می‌باشند نقل کرده است.^۱

علی بن ابراهیم نیز ۴۸۲۵ یعنی حدود (۸۵٪) روایات خود را از استاد و پدر خود ابراهیم بن هاشم نقل کرده است، و ۱۲٪ روایات دیگر را از دو استاد دیگر خود یعنی محمد عیسی عبید و هارون بن مسلم نقل نمود یعنی حدوداً ۹۷٪ از روایات خود را از این ۳ استادش که از طبقه ۷ هستند نقل نمود. ابراهیم

بن هاشم نیز حدود ۲۲۹۱ روایت را از استادش محمد بن ابی عمیر و اکثر روایات دیگر را از اصحاب اجماع طبقه ششم نقل نموده است و به همین شکل محمد بن ابی عمیر نیز اکثر روایات خود را از اصحاب اجماع طبقه پنجم و روایت دیگری که کثیر الروایه هستند نقل نموده است، اصحاب طبقه ی پنجم نیز اکثر روایات را خود از معصوم تلقی نموده اند؛ از طرف دیگر در بررسی شاگردان راوی کثیر الروایه در می آیم که این روایان چند شاگرد برجسته دارند که اکثر روایات خود را برای آنها نقل نمودند به عنوان نمونه از ابن ابی عمیر ۲۸۸۰ روایت مضبوط است؛ که ۲۲۹۱ روایت را برای شاگردش علی بن ابراهیم بن هاشم و ۴۳۳ روایت دیگر را برای دو شاگرد دیگر خود فضل بن شاذان و احمد بن محمد بن عیسی نقل نموده است به دیگر عبارت ایشان از مجموع ۲۸۸۰ روایت حدود ۲۷۲۴ روایت را برای این سه شاگرد خود به میراث گذاشته است.

اعتبار سنجی
اسانید پرتکرار
کتاب اربعه

همین منوال در اسناد کلینی به محمد بن یحیی عطار نیز مشهود است، ابن یحیی عطار ۴۸۴۲ روایت در کافی دارد که از این مقدار ۴۳۷۰ را از چهار استاد خویش احمد بن محمد بن عیسی اشعری، برادر احمد بن محمد، محمد بن حسین و محمد بن احمد بن یحیی نقل می کند، احمد بن محمد بن عیسی نیز اکثر روایات خود را از طبقه بعد خود یعنی ابن ابی عمیر و سایر اصحاب اجماع طبقه شش نقل می کند، احمد بن محمد بن عیسی هم از مجموع ۴۸۲۸ روایت خود را برای محمد بن یحیی عطار و ۱۱۴۶ روایت دیگر را برای عده من اصحابنا نقل نمود به دیگر عبارت بیش از ۴۷۲۰ روایت را به دو شاگرد خود انتقال داده است.

بنابراین خلاصه آنچه در این جزوه به عنوان یک امر بدیع انجام گرفت عبارت اند از:

در فصل اول روایت کثیر الروایه کتاب شریف کافی که بیش از ۱۰۰ روایت دارند و حدود ۱۱۳ نفر می باشند در ۵ طبقه تقسیم شدند، تقسیم بندی اینها از

طبقه هشت که اساتید کلینی هستند شروع و به طبقه چهار که از اصحاب امام باقر علیه السلام و امام صادق علیه السلام می باشند ختم می شود.

در ادامه در هر طبقه راویانی که بیش از ۱۰۰ روایت از ایشان نقل شده است بررسی گردیده و در سه طبقه ۴، ۵ و ۶ همه اصحاب اجماع معرفی شده اند؛ بر این اساس در طبقه هشت ۱۲ استاد کلینی، در طبقه هفت ۲۰ راوی، در طبقه شش ۲۵ راوی، در طبقه پنج ۴۱ راوی و در طبقه چهار ۱۵ راوی ذکر گردید که مجموعاً ۱۱۳ راوی تکلیف آنها روشن شده است.

در ادامه استاد ها و شاگردان خاصشان مورد بررسی قرار گرفت. به عنوان مثال محمد بن اسماعیل بندقی شاگرد خاص فضل بن شاذان است که ۱۰۰٪ روایات خود را از فضل گرفته است، روایات منقوله از محمد بن اسماعیل حدود ۵۷۵ روایت است، فضل بن شاذان نیز از مجموع ۵۸۰ روایتی که نقل می کند ۵۷۵ روایت را برای شاگردش محمد بن اسماعیل نقل کرده است و این نشانگر این است که فضل استاد خاص محمد بن اسماعیل بوده است.

همین ارتباط تنگاتنگ و وثیق نیز میان حمید بن زیاد با حسن بن محمد سماعه و علی بن ابراهیم با ابراهیم بن هاشم و غیره برقرار است. البته گاهی خاص بودن صرفاً از ناحیه شاگرد است به این معنا که استاد اکثر روایات را به این شاگرد منتقل کرده است لکن شاگرد اساتید دیگری که از ایشان اخذ روایت کرده باشد دارد به همین جهت استاد او استاد خاص نمی باشد مثل ارتباطی که میان عده من اصحابنا و احمد بن محمد خالد برقیبر قرار است، چرا که احمد بن محمد ۸۹٪ روایات خود را به عده من اصحابنا انتقال داده است حال آنکه عده من اصحابنا اساتید دیگری که از آنها اخذ روایت کرده باشند داشته اند مانند سهل بن زیاد و احمد بن محمد عیسی که عده من اصحابنا از آنها روایت نقل نمودند و تنها ۳۷٪ روایات خود را از احمد بن محمد نقل کرده اند.

رابطه ی بین احمد بن محمد بن عیسی با استادش حسین بن سعید

اهوازی به همین شکل است یعنی حسین بن سعید از مجموع ۶۷۵ روایت خود ۶۲۰ روایت را که حدود ۹۱٪ است را برای احمد بن محمد عیسی نقل کرده است ولی احمد بن محمد اساتید دیگری دارد که روایات زیادی از آنها نقل نموده است. تمامی این موارد مورد بررسی قرار گرفته است به دیگر عبارت هر کدام از این روات چند استاد بارز دارند که اکثر قریب به اتفاق روایات خود را از آنها نقل می‌کنند و این اساتید هم هر کدام چند شاگرد بارز دارند که اکثر روایات خود را برای این چند شاگرد نقل می‌کنند.

این قاعده در همه طبقات پنج گانه و نسبت به ۱۱۳ روات پر تکرار جاری است و با این روش بیش از ۹۰٪ روایات تعیین تکلیف می‌شود، به عبارت روشنتر محققین با شناخت ۱۱۳ راوی با راویان بیش از ۹۰٪ روایات آشنا خواهند شد و در بسیاری از روایات تمام راویان شناخته شده هستند و تنها در برخی روایات یک یا دو راوی ناشناخته می‌ماند که باید بی شک چنین افرادی مورد بررسی قرار گیرد.

اعتبار سنجی
اسانید پرتکرار
کتاب اربعه

۱۸

نکته حائز اهمیت این است که با شناخت این ۱۱۳ نفر از راویان کتاب شریف کافی شناخت اکثر روات سه کتاب مهم روایی شیعه دیگر یعنی من لایحضر الفقیه، تهذیب و استبصار نیز شناخته می‌شوند زیرا مرحوم صدوق علیه السلام و مرحوم شیخ طوسی علیه السلام در این دو کتاب شریف نام رویان ابتدایی که از آنها روایت اخذ نمودند را حذف نموده سند را از صاحب کتاب شروع کردند اکثر قریب به اتفاق صاحبان کتاب از همان ۱۱۳ راوی کتاب کافی هستند.

در فصل دوم به شناخت اسناد پرتکرار کتاب شریف من لایحضر الفقیه می‌پردازیم. برای شناخت اسناد پر تکرار صدوق که خود از رویان طبقه ۱۰ می‌باشد به صاحبان کتب شناخت ۱۱ راوی دیگر لازم می‌باشند که اساتید بی‌واسطه او عبارتند از پدر صدوق (علی بن حسین بن بابویه) و محمد بن حسن بن احمد ولید، موسی بن متوکل محمد بن علی بن ابی القاسم معروف به ماجیلویه و احمد بن محمد یحیی عطار که همه از طبقه ۹ می‌باشند و

عبدالله جعفر حمیری و سعد بن عبدالله اشعری و محمد بن حسن صفار از طبقه ۸ و یعقوب بن یزید و ایوب بن نوح از طبقه ۷ می باشند و سند پر تکرار صدوق به صاحبان کتاب به صورت مبسوط توضیح داده می شود.

در فصل سوم سند احادیث کتاب شریف تهذیب بررسی می گردد و برای شناخت اساتید پر تکرار شیخ به صاحبان کتاب به شناخت ۱۵ راوی نیاز می باشد. شیخ در طبقه ی ۱۲ قرار دارد و اساتید او عبارت اند از شیخ مفید، عبید الله بن ابراهیم غضاری، احمد بن عبدالواحد، علی بن احمد معروف ابن ابی جید و احمد بن محمد بن حسن بن ولید می باشند که این پنج نفر از طبقه ۱۱ و اساتید بدون واسطه ی شیخ هستند و چهار نفر در طبقه ۱۰ هستند؛ که عبارتند از جعفر بن عبدالله بن قولویه، و حسن بن حمزه علوی، علی بن محمد بن زبیر و حسین بن علی بن سفیان و در طبقه ۹ سه نفر هستند که عبارتند از مرحوم کلینی، علی بن حسین پدر صدوق و محمد حسن بن ولید و در طبقه ۸ محمد بن الحسن صفار، سعد بن عبدالله و محمد بن علی بن محبوب می باشند.

در فصل چهارم به شناخت تک تک راویانی می پردازیم که در اسانید پر تکرار نامشان وجود دارد و از این طریق طرق معتبر از طرق غیر معتبر شناخته خواهد شد.

خلاصه اینکه با شناخت حدود ۱۵۰ راوی کثیر الروایه بیش از ۹۰٪ روایات کتب اربعه شناخته می شوند و بررسی تک تک راویان لازم نمی باشد البته در این ۹۰٪ از روایت در بعضی از موارد ممکن است یک یا دو راوی از روایات کثیر الروایه نباشند و نیاز به بررسی موردی داشته باشند. در پایان ذکر این نکته لازم است که یاد گیری این روش بسیار آسان می باشد و نگارنده این رساله را بیش از ده بار در مدارس مختلف تدریس نموده که با استقبال گسترده طلاب مواجه گردیده است.